

יום	יום לחודש	יום מוהר"ן	ליקוטי הלקויות	ליקוטי הלכות	משנה ברורה	ליקוטי עצות	שולחן ערוך
שבת	י"ד	כה:	עט	חורה	רמב"ר	ג, ד,	
א	ט"ו	כו:	פ	לב:	רמב"ר	ה, ו,	
ב	ט"ז	כז:	פא	לב:	רמב"ר	ז, א,	
ג	י"ח	כז:	פב	לב:	רמב"ר	ב, ג,	
ד	י"ח	כז:	פג	לב:	רמב"ר	ה, ה,	
ה	י"ט	כח:	פד	לד:	רמב"ר	ו, א,	
ו	כ'	כח:	פה	חורה	רמב"ר	ב, ג,	

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

377 | פרשת בלק | י"ד תמוז תשפ"ד

דבר המערכת

אם לא נזכה חלילה לגאולה השלימה, יתחילו בשבוע הבא ימי 'בין המצרים' בהם מרבית להתאבל ולהשתוקק לבנין ירושלים ובית המקדש. מורגל בדברי רבינו הקדוש ובדברי רבי נתן שאבילות זו אינה על העבר, ואף לא רק השתוקקות וכיסופין על הגאולה הכללית, אלא גם לגאולה הפרטית שלנו. גם במוחנו ובלבנו קיים 'בית מקדש' בזעיר אנפין, גם שם צריכה להיות השראת השכינה, גם שם יש 'קודש' ו'קודש הקדשים', הכל צריך להיות מוכן ומזומן וראוי לשרות שם קדושת מלך מלכי המלכים, והכל תלוי בטוהר מחשבותינו ומעשינו. ומי שחש שמחשבותיו ומעשיו רחוקים מלהתאים למשכן הקודש, ובית המוחין שלו חרב ונחרב, כאשר שועלי קנאה תאווה וכבוד הילכו בו, הרי שעליו לעורר קינים ונהי ביתר שאת, לשאוג בפשטות לבורא יתברך: 'ריבונו של עולם אָקָה, אני מחפש דרך להתקרב אליך, עוזר לי, הושיעני, אינני חפץ להיות שותפו של טיטוס ואנדריאנוס מחריבי ביתך ושורפי היכלך, תן לי מוצא מסבך הטומאה הלזה!'

'שבת שפכ'י הוקדשה על ידי אנ"ש להתחזק בעצת ההתבודדות, בה מתחדשים בכל יום לזכור את התכלית ולהפוך את מעון מוחנו ולבנו לבית לשכינה. וכך מלמדנו מוהר"ן ז"ל: "עיקר האבילות והבכיה על חורבן ביהמ"ק הוא על מה שנתרחקנו מעל אבינו שבשמים כל כך ואין אנו יכולין להסתכל על התכלית, שבת משוש לבינו נהפך לאבל מחולנו, ערבה כל שמחה, כי עתה קשה מאד מאד לבטל עצמנו אל התכלית מחמת תוקף הסט"א שהתפשטה בעולם מאד המבלבלת מאד ראות העין בחיזו דהאי עלמא ואינה מנחת להסתכל על התכלית והעולם מבולבל מאד מאד בתאוות והבלי עוה"ז" (ליקוטי הלכות מילה ה, ח).

וגם על האבלות הפרטית אנו מובטחים, שכל המתאבל יזכה ויראה בשמחתה.

העורכים

להטות לבבנו אליו

העולם ומשעבד נפשו לרצות להתקרב לבוראו. וכלשונו שם: "כי עיקר ההתבודדות והשיחה צריך להיות בהתחזקות רצונות טובות לה' יתברך עד שמכל ארבע רוחות העולם שנתפזר דעתו לשם, ישוב מכולם לה'. **כי זה עיקר ההתבודדות שצריך להתבודד ולחשוב עם עצמו היכן הוא בעולם ולהיכן נתפזר דעתו ומחשבתו ורצונו** ולהיכן נשלך ונתעה על ידי מעשיו ומחשבותיו, עד שעל פי רוב רואה בעצמו שאין לו מקום ורוח מארבע רוחות העולם לברוח לשם ולהתחבא שם מפני העולם בגשמיות ורוחניות בגוף ונפש וממון ופרנסה כי אם אליו יתברך לבד. **ובשביל זה התבודדות נקרא בחינת 'רובע ישראל', כי זה העוסק בזה באמת הוא מתהפך בדבריו לכל צד מארבע רוחות העולם שרואה דחוק ועמלו ומירותו שאין לו מקום לנוס רק לנוס להשם יתברך**".

כלומר, בשעת ההתבודדות עצמה תופסים ומשעבדים את הרצון ואת המחשבות שהתפזרו ונפוצו, הושלכו ונתעו, לכל הבלי עולם הזה. הרצונות אינם רצונות הבאים מאליהם, אדרבה, המחשבות אצות רצות לכל עבר לארבע רוחות השמים, ובעת ההתבודדות כופים את הרצון ומכריחים את ההתבוננות לחשוב מהתכלית ולהפעיל את הרצון למה שצריך לרצות באמת.

ונגד התבודדות שכזו נלחם ראש הטומאה בלעם, ש"היה בדעתו לחלוק על כל זה ולרחקם מכל זה על ידי דיבוריו הרעים וליצנות שלו, אך השי"ת עיקם פיו לברך את ישראל ולחזקם ברצונות טובים והתבודדות שיהיו חזקים בזה לעולם" (שם). וזה לבד מלמדנו שעלינו להילחם על הון יקר זה על אף שהרצונות אינם בווערים מאליהם, כי הוא חיינו ואורך ימינו.

וכך מלמדנו רבי נתן במקום נוסף: "האדם צריך לשמור עצמו מאד מאד מכיסופים רעים, וירגיל מחשבתו תמיד לכסוף ולחשוך רק כיסופים טובים, שיתגעגע ויחשוך ויכסוף תמיד להתקרב לה' יתברך ולתורתו ועבודתו. **ואפילו כשבאים עליו מחשבות והרהורים של תאוות וכסופים של הבלי העולם, ירגיל עצמו לאחוז מחשבתו להטותה מכיסופים אלו, ולהמשיכה לכיסופין טובים, כי המחשבה ביד האדם להטותה למקום שרוצה. וביותר צריך לשמור הדיבור ששם עיקר מוצא הנפש מכח אל הפועל טוב, על כן צריך לשמור את עצמו מאד מאד לבלי לדבר שום דיבור רע ח"ו, שעל כל נמים לא יוציא מפיו התאוות והכיסופין של הבלי העולם הזה שבאים על לבו, רק יהפוך הדבר ויוציא בפיו כיסופין טובים וכו'. **כי כל זה הוא ענין ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו שצריכים להרגיל את עצמו בזה הרבה, שירגיל את עצמו לכסוף ולחשוך תמיד מתי יזכה לסור מרע ולעשות הטוב בעיניו יתברך תמיד**" (ליקוטי הלכות, אומנין ד, ט).**

"העיקר הוא הרצון". הוא שומע בכל עת על גודל כח הרצון ועל התקוה הגנוזה במי שאוחז בה, זו הרי פנימיותה של עצת ההתבודדות, עצת העצות העולה על הכל. ודוקא משום כך עגמה נפשו כל כך, שכן, נדמה לו שאין לו רצונות אמיתיים להתקרב לה'. אדרבה, לבו בווער ברצונות של חיי חולין, מוחו תפוס כל היום במאוויים ושאפיות לממון ולדירה מרווחת. אמנם, הוא מנסה לרצות ומדבר בפיו דיבורים כאלו של רצון לשוב בתשובה, אבל ברור לו שלא לכך התכוון רבינו הקדוש במעלת הרצון, כאשר כל השאיפה לרוחניות קלושה וחלשה כל כך וגם כשהיא נאמרת בפיו אינה אלא כמעט מן השפה ולחוץ, לצאת ידי חובה. מה אם כן יתן מרגוע לנפשו שיוכל לזכות לתשובה...

'מאווי תחכמי', אם רוצונו לדעת יקרת רכושך, ראה עד כמה להוט האויב לאבדה ממך, וממנה תיקח בינה עד היכן ראוי לך למסור נפשך לשמור על הון זה. האויב הגדול ביותר, בלעם הרשע שעומד בעוצם רשעתו זה לעומת זה מול קדושת משה רבינו והתורה (כמבואר בליקוטי מוהר"ן תורה לו) מבקש לאבד מישאל את עצת ההתבודדות. חז"ל (סנהדרין דף קה:) מגלים עינינו: "מברכותיו של אותו רשע אתה למד מה היה לבנו לקללם", כל הברכות האמורות בתורה בפרשת בלעם מלמדות על מה שרצה לעקור מהם ח"ו, ואחת הברכות היא "הן עם לבדד ישכון" שרבי נתן מלמדנו שהכוונה לעצה נשגבה זו. וכלשונו קדשו: "זהו ה' עם לבדד ישכון', **שהם עם קדוש כזה ששוכנים לבדד, שהם מתבודדים בינם לבין קונו ושופכים שיחתם לפניו בכל פעם וחושבים בכל יום על אחריתם וסופם האחרון וכו', שעוסקים לסלק מחשבתם מכל ההבלים של זה העולם ולבטל רצונם אליו יתברך, ומתבודדים ושופכים שיחם ברצונות טובים וכסופים חזקים וגעגועים נמרצים אליו יתברך**" (ליקוטי הלכות, ברכות השחר ה, טז).

היו אומר: רשע זה מבקש לעקור מהם עצה עצומה זו ח"ו, ולגזול מהם על ידי זה את תקוות חייהם. ואם הוא מצא לנכון ללחום דוקא נגד עצה זו, הרי מזה עצמו עלינו להחכים עד כמה נשגבה ונפלאה עצה קדושה זו.

שמה תאמר: כל זה אמור בהתבודדות כראוי, כאשר הרצונות בווערים והכיסופים אכן חזקים והגעגועים נמרצים אל ה', אך אם וכאשר דעתו פזורה ולבו כל עמו אזי אין בכך כל מעלה ח"ו. אולם רבי נתן בהמשך דבריו שם מלמדנו את ההיפך הגמור, וכך הוא מפרש את המשך הכתוב: "מי מנה עפר יעקב ומספר את רובעי ישראל", שאין מי שיוכל לשער יקרת העפר שדורסים עליו בעת שבאים להתבודד, ואין חקר ומספר ליקרת שיחה זו שמישיח עם קונו ואוסף את דעתו הפזורה בארבע רוחות

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

ספר רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל במעלת אביו רבי נחמן מטולטשין ז"ל, שאף שהיה קולו מטבעו קול צרוד, אף על פי כן כשנעמד בתפלה היה שואג בקולי קולות עד שאין ביכלת לתאר.

(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 7:07 - ניץ החמה 5:44 - מוזיק"ש 8:19
צאת השבת 8:21 - צאה"ש לר"ת 8:59

סוד פתיחת פי האתון

ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לכלעם

סוד גדול יש במה שפתח ה' את פי האתון, וז"ל מוהרנ"ת:

"וזה בחינת פתיחת פי האתון שהשם יתברך פתח פי האתון והיא בעצמה הוכיחה אותו, שנעשה נס שלא היה מעולם. כי בזה הראה לו השם יתברך מאין נמשך כוחו הטמא לפעול פעולות רעות, כי המשיך הזוהמא על עצמו כל כך, על ידי תאוותו בזהמא כזאת, עד שעל ידי זה היה לו כח דסטרא אחרא בפיו הטמא.

כי כן מנהיג השם יתברך עולמו שמי שרוצה לפעול פעולות בקדושה, צריך שיהיה פרוש וקדוש גדול מאד כמו משה רבינו עליו השלום, ואם היה שוגה חס ושלום מעט בקדושתו לא היה יכול לפעול כראוי. ולהיפך בטומאה היה כח בלעם דייקא על ידי שטימא עצמו כל כך ועל ידי זה דייקא היה לו כח בפיו הטמא. וכמובא בזהר הקדוש ובספרים, פעולותיו על ידי טומאות עצמות שטימא עצמו אצל הרי חושך וכו' רחמנא ליצלן.

על כן הראה לו השם יתברך כוחו מאין נמשך, ומה שפעל בכוחו הטמא שהמשיך כח הדיבור-פה אל הטומאה והסטרא אחרא כל כך על ידי מעשיו שעשה עם אתונו, עד שנמשך כח הדיבור לאתון בעצמו, עד שהאתון פתח פיו והוכיחה אותו בעצמו והודיעה לו לעיני כל השמים שהלכו מהיכן בא כוחו, כי אמרה לו 'ההסכן הסכנתי, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין קה).

בזה הראה לו השם יתברך שאין כוחו הטמא חס ושלום ממנו ומעצמו, רק הכל ברצון השם יתברך שברא העולם ברצונו בחוק כזה שיהיה כח האדם להמשיך בבחירתו כוחות העליונים כרצונו. אבל אף על פי כן הכל ביד ה' כחומר ביד היוצר, כי אין מלבדו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה לענין כשפים, רק שנותן להם כח לפי שעה בשביל הבחירה. אבל אחר כך גבי דיליה [= הוא גובה את שלו] והמחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי, ומיניה וביה אבא ניזל ביה נרגא, שהאתון בעצמה, שטימא את עצמו עמה, שמשם היה כוחו הטמא, היא בעצמה המשיך לה השם יתברך הדיבור ופתח את פיה והוכיחה אותו והודיע לו לעין כל מה שעשה עמה. כי כן מגיע לו, מאחר שמשם המשיך כח דיבורו הרע, על כן הראה לו השם יתברך שבזה בעצמו המשיך הדיבור לאתון בעצמו, לביישו ולנקום בו בחינת 'נמותות רשע רעה' וכתוב 'תִּסְרְף רֵעֶךָ וּמִשְׁבוֹתֶיךָ תִּזְכָּרְךָ' (ע"פ ליקוטי הלכות, ברכת השחרה ה, פא).

לימוד לפני התפילה - אימתי?

ללמוד אז בהתמדה גדולה וחשק נפלא, ולא אחר כך, ואם כן הוא מסתמא מ'ים גנובים ימתקו ולחם סתרים יונעם'. כמו שאמרו חכמי המוסר כי זאת הוא סימן גדול ומובהק, שהיצר המסית והמדיח ימתק את האיסור וימרר את ההיתר, ודבר כשר וישר ישליך בו חמת פתנים להיות מר לשותיו.

ולכן אחי ורעי הזהרו בזה מאד מאד, וצאו מן ההרגל השוא והכזב. כי זה כלל כל האדם, שלא להלך בעבודת השם ותורתו בהתבוננות וחכמות אנושי מאומה, רק בתמימות לבד, ולעשות כמו שציוו עלינו חכמי הש"ס והשולחן ערוך, כי המה התורה, ודרכם לבד הוא דרך סלולה, ואז נלך במישור במסלול הבטוח והישר" (שם).

שאלה

ייש"כ גדול על שהתייחסתם בשבועיים האחרונים לשאלותי בזה אחר זה בענין איחור זמן התפילה, וביארתם בטוטו"ד שדרך החסידות הנכונה מימות הבעש"ט היא להקפיד על זמן ק"ש ותפילה ואף להתפלל שחרית כוונתיין. ועתה אם יש את נפשכם להתייחס אך הפעם לשאלתי הנוספת בענין זה, והוא על אודות הלימוד לפני התפילה. כי ידענו גם ידענו כמה הפליגו גדולי הדורות ובפרט גדולי החסידות במעלת הלימוד לפני התפילה, והשאלה היא האם עבור ענין זה אפשר לאחר קצת את התפילה?

תשובה:

אכן מעלה גדולה ועצומה היא ללמוד לפני התפילה, אמנם הרוצה לזכות למעלה נפלאה ונשגבה זו צריך לקיימה בזמנה, והיינו מחצות הלילה עד זמן הנחת טלית ותפילין... ותיכף בהגיע תחילת זמן תפילה, באשמורת הבוקר, יש לעמוד ולהתפלל כמנהג הבעל שם טוב, וכאזהרת רבינו: "צריך להזדרז להתפלל תמיד בבוקר השכם, ותיכף שיתחיל להאיר היום יתפלל תיכף בלי איחור, ולא ילמד עוד!" (ליקוטי עצות, תפילה צא. והוא ע"פ דברי רבינו בשיחות הר"ן שיחה ו'לא).

ועל אחת כמה וכמה שאין לעבור על זמן ק"ש ותפילה. וכמסופר על הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א: "אמר לאדם אחד שהתנצל לפניו שאינו יכול להתפלל בהשכמה מפני שהוא לומד קודם התפילה, ואמר לו דאיתא בגמרא 'איזהו עם הארץ כל שאינו קורא קריאת שמע שחרית וערבית', אם כן כיון שאתה עם הארץ, שאתה עובר קריאת שמע, מה לך ללמוד? כך אמר על דרך הלצה" (מאורי פנחס, שער ג, אות פג).

וגם אם לימודו ערב עליו בשעה זו, עליו להתאפק ולהשתעבד לתורת ה'... וכמו שכתב בספר 'שוועת צדיקים' (נתחבר בשנת תרס"ו בעיר פייטקוב יצ"ו, וז"ל מחדש בשנת תשע"ד ע"י מכון שוועת עתרה):

"ויש אשר מתחכמים לדעתם לעבור זמן תפילה יען קודם התפילה מתוקה משנתם מאד, ואם אך לא ילמדו קודם התפילה לא ילמדו עוד, ותפילה דרבנן ותלמוד תורה דאורייתא. וטעות הוא בידם... איך הותרה לו לעבור על זמן קריאת שמע וברכותיה ותפילת אבות, בכדי ללמוד הרבה? האם ירצה השם באלה? הלא הוא בכלל הלומד ואינו מקיים, ואמרו חז"ל עליו 'הלומד ואינו מקיים מוטב שנהפכה לו שלייתו על פניו', והאומר אין לו אלא תורה, אפילו תורה אין לו, 'לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה', גדול התלמוד גדול מלידי מעשה'. אבל אם לא מביא אלא לידי מעשה, אין התלמוד גדול מצלו חלילה, ומוטב שלא יצא לאויר העולם כלל, ולא ראה מאורות מימיו".

ועליו לחקור היטב מהיכן נובעת מתיקות זו בלימוד התורה דווקא בשעת התפילה... שכן: "מדבריו נראה בעליל כי באמת עבירה הוא ללמוד בשעת זמן התפילה, יען היצר הרע מניח להם

ואגב, באותו ספר נפלא, הוא כותב על אודות הצדיקים אשר איחרו זמן תפילה, בזה הלשון:

"ובאמת, אף הם גם המה בעצמן גילו דעתם שחשקה נפשם מאד מאד בתפילת השכמה עוד קודם זמן האחרון מקריאת שמע ותפילה, וביקשו ממקורביהם שיקשו עליהם רחמים מאת בעל הרחמים שיזכו עוד להתפלל בזמן קריאת שמע ותפילה כידוע.

ואם אחד ישאל את פיהם אודות התפילה בזמנה, יצוו עליו במפגיע שיתפלל תמיד בזמנה ולא יאחר חלילה כידוע, ורבים אשר יגערו ויקצפו עליהם למה הם מאחרים זמן תפילה, ויצוו עליהם שלא ישובו לכסלה ההיא עוד.

כמו שראינו בעינינו כמה המה נזהרים בדינא דגמרא ופוסקים ראשונים ואחרונים, בכל דבר קטן וגדול. כמו שאמר הרב הקדוש רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א כי הוא ירא משבות דשבות דדבריהם, יותר מאשר ירא אדם ממאה אנשי חיל מזוינים בכל מיני כלי זין הבאים עליו. ואיך אם כן לא תסמר עוד שערות אנוש מלירא לאחר אף רגע מהזמן שקבעו לנו חכמינו זכרונם לברכה לקריאת שמע וברכותיה ותפילת אבות?!" (שוועת צדיקים, חתימת הספר).

ואכן, על אחד הצדיקים הגדולים והמפורסמים מסופר: "שפעם אחת בערב ראש חודש אלול אמר בזה הלשון בערך: "ס'קומט דאך ר"ח אלול, מ'דארף דאך תשובה טאן. די ערשטע זאך וואס מיר דאווענען שפעט, נאר איין גאט אין הימל איז א עדות אז ווען ס'קומט דער זמן תפילה און מיר קענען נישט דאווענען קערט זיך אונז איבער די קישקעס" [= הרי מגיע ראש חדש אלול וצריכים לשוב בתשובה. הדבר הראשון אשר עלינו לשוב, הוא מה שאנו מתפללים מאחר. רק שהקדוש ברוך הוא שבשמים יודע יעד, שכשמגיע זמן תפילה ואין אנו יכולים להתפלל, מתהפכים לנו המעיים"... (קדושת מרדכי, דף רסג).

ועל צדיק אחר מסופר: "תאמינו לי שאם אני עומד להתפלל אחר שעה תשיעית אז אני עומד בבושה כמו בושתי גנב" (שוועת צדיקים, ליקוטי שושנה, פרק א). ולכל תלמידיהם הזהירו לבל ילמדו מהם, רק יתפללו בזמנה.

פנינים מאירים וחדושים מהדורים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכתב ש"ט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

פרשת בלק

ענין יציאת מצרים לא נפסק וכל פעם מתרחש יציאת מצרים באופן שונה

בלעם בכרכותיו רצה להמשיך שפע ממקור הטומאה

א-ל מוציאם ממצרים (במדבר כג, כב). ולכאורה מהראוי לכתוב 'הוציאם' ממצרים כיון שמגיד על העבר, אמנם יתפרש שפיר כי באמת הכתוב מגיד בעבר ועתיד הווה, וכמו אז בפתח הגאולה הוציא ה' את צבאות ישראל על ידי נאמן ביתו משה רבינו כללות הדעת, שישים ריבוא נפשות, כמו כן גם עתה עד ביאת הגואל עודנה לא נפסק הענין ועוד 'מוציאם' לכל אחד ואחד מישראל לערך התפשטות דעתו כמו כן מוציא אותו מבחינת מיצר שלו בכל יום ויום ובכל שעה ורגע אפילו בכל השנה כולה, ובפרט עתה בהגיע חודש האביב זמן יציאתם, חוזר למציאות הראשון יציאת מצרים הכללי.

ויאמר אלקים אל בלעם לא תלך עמהם (במדבר כב, יב). ובמדרש (במדבר רבה כ, י), אמר לו אם כן אקללם במקומי, אמר לו לא תאור את העם. אמר לו אם כן אברכם, אמר לו אין צריכין לברכתך כי ברוך הוא. לכאורה תמוה, כיצד עלה בדעתו של רשע זה לברכם, הלא הוא היה שונאם, כלום בין רגע נתהפך לאוהבם. אלא משראה שאינו יכול לקללם, התחכם ורצה לברכם בעושר רב ממקום הטומאה כדי שגיעו על ידי כך לבחינת (דברים לב, טו) שמנת עבית כשית. אמר לו הקב"ה לבלעם, אינם צריכים לברכתך ממקום הטומאה, "כי ברוך הוא" מאבותיו הקדושים ממקור הקדושה והטהרה. (מספר חינוך הבנים).

בת פלוני לפלוני

ר' חיים נחום בהר"ר שמואל מזורין (ג)

נזכיר עוד כמה מכתבים ממוהרנ"ת בהם נזכר רבי חיים נחום,
ואלו הם:

אין שום זמן כלל

"א" מצורע תקצ"א ... ותקבל אגרת מידידינו ר' חיים נחום נ"י, כי
החיה אותי במה שהזכיר אותי מענין ביטול הזמן, כי צריכין לילך
בזה (עיין ליקו"מ ח"ב סי' ס"א, ובכ"מ) כי באמת אין שום זמן כלל" (סי'
מ"ה).

העתקת התורה שדיכר מוהרנ"ת

"ג' קרח תקצ"ב ... אני טרוד עתה מאד וכו' אך מאהבתכם הכרחתי
את ר' חיים נחום נ"י עד שנתן לי העתקת כל התורה שדיכרנו בחג
הקדוש העבר [חג שבועות] ובשבת קודש שלפניו, יראו עיניהם
וישמח לבבם, והם שלשה בויגין וחצי כתובים משני עבריהם,
ואם ירצו יעתיקוהו מיד ויחזירו לי אי"ה כשיבואו לבית"י" (סי' פ"א)

נר לאחד נר למאה

כמה מכתבים שכתב מוהרנ"ת לר' חיים נחום, מסר אותם גם
לאחרים שיקראו בהם ויתחזקו גם הם.

"א' וארא תקצ"ד ... תקבל אגרת ששלח לי ר' חיים נחום נ"י, גם
מכתבי שאני שולח אליך וכו' והאגרת הרצוף פה לר' חיים נחום
יהיה במקום האגרת שאתה נכסף לקבל ממני אליך, כי גם אליך
נאמרו כל הדברים הנאמרים שם, בפרט בענין ההתחזקות
בהתבודדות ושיחה בינו לבין קונו ובענין ההתחזקות בשמחה
וכו'. גם מאלך תבין לכתוב גם כן דיבורים לר' חיים נחום כי היה
לו לנחת".

"והנה האגרת לר' חיים נחום כבר נסכם בדעתי לשלחו מחר על
ידי הפאסט דפה, אך מאת ה' היתה שהגיע לי עתה האגרת ממך
והיה לי לנחת כי זה כמה ימים שלא קבלתי מכתבך ואמרתי
לבלי למנוע הטוב מאתך, ואני שולח לך האגרת אליו אך באופן
שתשלחו תיכף ומיד ביום מחר אי"ה, ואל תעכבו בשביל
להעתיקו רק תקראוהו היטב וכו' רק אם לא יהיה שום עיכוב כלל
מחמת ההעתקה הרשות בידך, כי מאלך תבין שהאגרת נחוץ
מאד כדי שיעני אליו באופן שיוכל להזדרז לבוא לאומן להתראות
פנים אתי" (סי' ק"א).

ר' חיים מברסלב

בעלים לתרופה במכתב שכתב מוהרנ"ת ביום א' תזריע שנת
תקצ"ה, נזכר שם אחד בשם ר' חיים, שנאסר בבית האסורים
מחמת המתנגדים. וז"ל: "ות"ל כבר יצאו מבית האסורים ר' חיים
וחבריו זה כמו ד' שעות, ואת הנער הבליעל שלחו אחריו בבוקר
לתפסו, ובקשה אמו מאד עבורו וכו'. טוב להודות לה' על העבר
אשר עד הנה עזרנו הרבה ברחמי העצומים" עכ"ל סי' קפ"א).

ולכאורה אין מסתבר שהוא ר' חיים סטולער הכהן מעיר אומאן,
כי בימים ההם בזמן שאסרו אותו היה מוהרנ"ת בברסלב כמו"ש
שם (על"ת סי' ק"פ וקפ"ב) שבפרשת שמייני ופ' מצורע היה בברסלב,
ומן הסתם גם בפרשת תזריע היה בברסלב, ור' חיים סטולער
הלא היה דר באומאן, ואיך ידע מוהרנ"ת ז"ל ב"ד' שעות" מה
שנעשה. זולת אם נאמר שרבי חיים סטולער הכהן שהיה אז
בברסלב, או אפשר שהוא ר' חיים ליריסמאן הזקן ששמע קצת
שדר בעיר ברסלב, וע"ע בעל"ת סי' מ"ו, ומש"כ לעיל בערך ר'
חיים נחום.

ועיין בנתיב צדיק להר"ר נתן ר' לייבעלס (סי' מ): "בוודאי קיבלתם
הפריסת שלום שכתבתי לכם על המכתב של ר' חיים ברסלב" ער'
עכ"ל. כן מוזכר ר' חיים ברסלב"ע בספר נחלי אמונה (סי' ז).

עוד נזכר בעל"ת ז"ל: "א' שופטים תקצ"ה. מכתב קבלתי ביום
ו' עם האגרת של ר' חיים" (סי' קצ"ח) [ונכלל אלה צריך בירור באיזה
ר' חיים מדובר].

נידונו בבית הדין מקרים שונים ומשונים, קלים
וקשים, כשכסופו של דבר הצליח תמיד הרב אב"ד
להשכיח שלום בין הצדדים, וכל בעלי הדין שבאו
לבית דין זועפים וכועסים יצאו משם במאור פנים
והסירו את מועקתם כאשר הרב אב"ד, בתבונתו
היתירה ובאהבתו לכל אחד, הצליח תמיד לסלול
מסילות בלבבם ולמצוא פתרון שיהא מוסכם על
כל הצדדים, ובאופן מעורר השתאות גילה בכל
פעם רעיון מופלא שמצא חן בעיני המתדיינים,
שאף הסירו טינה מליבם ונעשו אוהבים זה את זה,
ולפיכך היו בעלי הדין מוקירים ומעריצים את חברי
בית הדין והעומד על גביהם, עד שמעולם לא יצא
אדם מפתח לשכת הבד"ץ טרם הודה במילות תודה
שהוציאו משפטו לאור.

כך התנהלו הדברים שנים ארוכות, שכל הבא לבית
דין מלא טענות כרימון על מאן דהו שלדבריו עשק
ורימה אותו, היה יוצא משם בתחושת הקלה והוקרה
לבית דין שהסיר טינה מליבו. אמנם קרו מקרים
בודדים של כאלו שהתקשו לסלול למי שציער
אותם וגרם להם נזק, אך בכל זאת היה האב"ד יחד
עם חברי בית דינו משתדלים לרצות את הלז ולהקל
את צערו כפי היכולת. ואולם בפעם הזאת הופיע
בבית דין אדם פלוני שרזז מאד על הצד שכנגדו,
וככל שניסו בבית דין לרצות את הלה ולפשר בינו
לבעל דינו העלו מאמצייהם חרס. ניסו בכך ובכך,
אבל הלה עמד על עמדו לתבוע עד הסוף, ולא אבה
לשמוע כל הסכמה, ולא עוד אלא שפער פיו כנגדם
וכנגד העומד בראשם שכביכול מתאנה לעמוד
בערכו ולגרורם לו עוול, והיו דבריו בוטים כמדקרות
בלב האב"ד, שככל שהתאמץ לטובת אותו בעל
דין נעשה הלה תקיף בדעותיו ובמילותיו שנעשו
שנונות משפילות ומחוצפות יותר ויותר, עד שיצא
מפתח הלשכה בבזיון וקצף, והרב אב"ד מתעטף
במעטה של בושח ללא הבין איך קרה לו כזאת
בקנותו לאחר ותק מזהיר כל כך.

ויושב בשמים ישחק, ועוד באותו יום הציעו לבנו
של מיודענו הבעל דין הלזה את הנערה הנזכרת
לעיל, ושיבחו והיללו את מידותיה המופלגות
ואת רוב צניעותה וחסידותה, ואבי הבן נתרשם
מאד לטובה, ואף שנהג בכל בניו הקודמים שלא
לסגור שידוך טרם בירר על המדובר אצל המרא
דאתרא, אך הפעם בעקבות קצפו על הריב שהיה
היום בלשכת הביד"ץ, לא היה לפי כבודו של הלז
להתייעץ בפני הרב דמתא, והשידוך קם והיה למזל
ולברכה לשמחת ולשביעות רצונם של החתן והכלה
המהוללים והמופלגים.

ולא די בכך אלא שלרגל השמחה שמילאה את לבבו
נרגע מקצפו, ואף בא לבשר את הרב על סגירת
השידוך ולקבל את ברכתו לרגל השמחה, ובתוך
ימים ספורים נתרצה לקבל באהבה את הפשרה
שהציעו בבית הדין, והרב דמתא ראה במוחש שמן
השמים הקציפו את הלז כדי שבפעם הראשונה
בתולדות העיר יצא שידוך לפועל ללא שישאלו
את מוצא פיו של האב"ד, כי זיווגו של אדם נקבע מן
השמים ולא תוכל שום מחלה לבטל השידוך.

מסופר שבעיירה וותיקה כיהן ברבנות איש מורם
מעם שהיה נערץ בפי כל התושבים, וכולם סרו
למשמעתו בכל תחומי החיים, וכל זאת הודות
רוחב דעתו ותבונתו שידע להלך כנגד רוחו של
כל אחד ואחד, וכל הדבר הקשה יביאון אליו, בכל
תחומי החיים, החל משאלות הלכתיות בענייני
איסור והיתר, דרך בקשות עצה ותושיה לפתרון כל
התלבטות בחיי הגוף והנפש, וכלה בדיני תורה אשר
מילתו היתה מכרעת בכל סכסוך שבין איש לרעהו,
אשר יחד עם בית דינו היו מביאים לפתרון מוסכם
על כל הצדדים.

מטבע הדברים, ובזכות ההערצה העצומה שחשו כל
התושבים כלפי רבם ומאורם, לא היה שידוך שלא
נסגר בעיר טרם נתברכו מפי המרא דאתרא. מה גם
שהיה הוא הכתובת הבטוחה שידעה הכל על כל
יחיד ויחיד מתושבי העיר, וכאשר רצו לברר מידע
מהימן אודות המדובר ומשפחתו היו מבררים אצל
הרב, שבדאגתו ובאהבתו לכל תושב ותושב היה
לכולם כאב רוחני וגשמי, ועקב כך היה בידו תמיד
מענה לכל אשר מתרחש במשפחה המדוברת. ואכן
על ידו ובזכותו היו נקשרים כל קשרי השידוכין
בעיירה, ובתושייתו הוקמו בה בתים רבים ונאמנים
לתפארת ישראל.

ויהי היום ונתגלגל לפתחו של הרב מקרה קשה:
אחת מנערות העיירה חלתה בחולי מוסתר,
ולמראית עין היתה נראית כבריאה לחלוטין, אך דא
עקא, שכאשר באה לפרק השידוכין נקלע המרא
דאתרא למבוכה סבוכה, באשר על פי הלכה היה
מחוייב לגלות את דבר חוליה לכל משפחה שביקשה
להשתדך עם המדוברת הלזו, ונכמרו רחמי לראות
כיצד כל הצעה שמגיעה לפתחה יורדת מן הפרק
לאחר שדבר מחלתה מתגלה ויוצא מפיו, ומה יעלה
בגורלה של מדוכאת ביסורין זו, שצנועה וצדקנית
היא וכלילת המעלות, ויכולה בקלות להבריא
ממחלתה ולחיות שנים ארוכות ונעימות, אך אף על
פי כן נבהלים הבריות משמועת מחלתה, ומורידים
ההצעה מיד בהיוודעם כי לקתה בחולי.

כל הצעה שירדה העמיקה את הכאב והחרפה את
הדאגה בליבו של הרב דמתא, שאף הלכה את עצמו
ברגשי אשמה, שבגיננו מצטערת המסכנה הלזו,
שלא די לה בחוליה אלא אף נשארת בודדה ואין
מנחם לה. אך מה יעשה ואנוס הוא על פי הדיבור,
כי כל תושבי העיירה ללא יוצא מן הכלל משחרים
לפתחו ומבררים אצלו על כל הצעת שידוך, וההלכה
מחייבת אותו לגלות אונם בגין המחלה שתקפה את
הנערה.

ותחנן הרב וישפוך תפילה לעזרה ממרום, כי לא
מצא שום פתח תקוה לפעולות בדרך הטבע.

כאמור, היה הרב עומד בראש ההרכב המלא של
הבית דין צדק דמתא, להכריע כל דין ודברים
בדיני הממונות שהתגלעו בעיירה. במשך השנים